م. صادق صاراطاوی.

محمد علیه السلام

تاریخی

ابتدائی ایکنچی. صنف شاکردلەری اوچون
تجربه صوڭنده ترتیب ایدلمشدر.

ناشرلری برادران کریملر.

КАЗАНЬ
Типографія Т. Д. „Бр. Каримовыхъ".
1919

م. صادق صاراطاوی.

محمد علیه السلام تاریخی

ابتدائی ایکنچی صنف شاکردلری اوچون
تجربه صوکنده ترتیب ایدلمشدر.

ناشرلری برادران کریمفلر.

قازان
مطبعهٔ کریمیه
۱۹۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

١ — محمد عليه السلامنك نسب شريفی.

محمد عليه السلامنك آتاسی عبدالله عبدالمطلب اوغلی عبدالمطلب هاشم اوغلی، هاشم عبدمناف اوغلی، عبدمناف قصی اوغلی، قصی كلاب اوغلی، كلاب مره اوغليدر.

محمد عليه السلامنك آناسی آمنه وهب قزی، وهب عبدمناف اوغلی، عبدمناف، زهره اوغلی، زهره كلاب اوغلی كلاب مره اوغليدر.

٢ — محمد عليه السلامنك طووی.

پيغمبرمز محمد عليه السلام، عيسی پيغمبر طوغان كوندن ٥٧١ نچی يلده، ربيع الاول اون ايكسنده دوشنبه كون طاڭ وقتنده مكهٔ مكرمه‌ده باباسينك ئوينده دنياغه كيلدی، پيغمبر عليه السلام آناسی يوگنده ايكی آيلق بالا ايكان آتاسی حضرت عبدالله مدينه‌ده وفات ايتكان ايدی.

٣ — محمد عليه السلامنك تربيه‌سی.

پيغمبرمز عليه السلام طوغاچ باباسی عبدالمطلب حضرتلری (محمد) ديو اسم قويدی وقريش خلقی‌نك عادتنچه اوزاقده طورمادی محمد عليه السلامنی سوت آناسينه طاپشرديلار. افندمزنك سوت آناسی بنی سعد قبيله‌سندن حليمه اسملی بيك يخشی بر خاتون ايدی.

٤

عليه السلام افندمز دورت ياشينه قدر بنی سعد قبيله‌سی آراسنده تربيه قيلندی صوڭره آناسی آمنه يانينه مكه‌گه قايتدی. حضرت آمنه اوغلی محمد عليه السلامنی مدينه‌گه آلوب باردی. آنده قارنداشلاری بنی نجار ايله كورشدردی وآندن قايتقانده حضرت آمنه وفات بولدی عليه السلام افندمز يدی ياشنده ايكان آتادن وانادن يتيم بولوب قالدی.

محمد علیه‌السلامنی اولوغ باباسی عبدالمطلب حضرتلری تربیه ایته باشلادی وحضرت پیغمبر سکز یاشینه یتکاچ تربیه ایتوچی اولوغ باباسی عبدالمطلب حضرتلریده وفات بولدی، آندن صوڭ حضرت پیغمبر آناسی ایله برطوغان عموجه‌سی ابوطالب حضرتلرینڭ تربیه‌سنده قالدی، حضرت ابوطالب حضرت محمد علیه‌السلامنی بیك سویه ایدی واوز بالالارندن آرتق کوروب تربیه ایته ایدی.

٦ — محمد علیه‌السلامنڭ سیاحتی.

پیغمبرمز علیه‌السلام عموجه‌سی ابوطالب ایله صاتو ایته‌رگه شامغه کیتدیلر، بصرا دیگان بازارلی بر آولغه یقین یرده‌بر عبادتخانه‌ده بحیرا اسملی راهب بار ایدی، بو راهب حضرت محمد علیه‌السلامده پیغمبرلك علامتلرن کوروب بوبالا آخر زمان پیغمبری بولاچاق دیو خبر بیرگان ایدی بو وقتده محمد علیه‌السلام اون‌ایکی یاشلرنده ایدی.

٧ — ایکنچی سیاحتی.

محمد علیه‌السلام عموجه‌سی زبیر ایله‌ده‌صاتو وآلش بیرش اوچون یمن‌گه سفر ایتدی، بو سفرده یولداشلاری محمد علیه‌السلامدن بیك‌کوب حکمتلر کوردیلر. مکه‌گه قایتقاچ یولدا محمد علیه‌السلامدن کورگان عجب حاللرنی‌سویله‌دیلر، بوخبرلر علیه‌السلام افندمزنڭ‌شهرتنی آرتدردی.

٨

محمد علیه‌السلام صبی وقتندوق جان سویوملی تربیه‌لی ایدی ویکت چاغنده یوزی نورلی، سوزی روحلی، جوابی طاتلی وبیك عقللی، حلیم ومروتلی ایدی کورکام خلقلرنڭ بارسیده آکا جیولغان، دنیاده مثلی یوق بر ذات ایدی وقریش اچنده (محمدالامین) دیه مشهور ایدی، بو سفر پیغمبرمز اون یدی یاشنده ایدی.

٩ — افندمزنڭ کوزینه روحانیلر کورنووی.

محمد علیه‌السلام یکرمی یاشلرینه یتکاچ کوزینه روحانیلر کورونه باشلادی بوکورنگان‌نرسه‌لر آورو، خسته‌لقدن‌بولماغای ایدی‌دیب حالنی

عموجه‌سی ابوطالبکه سویله‌دی. حضرت ابوطالب محمد علیه‌السلامنی بر راهبگه کورگه‌زدی، راهب دخی حضرت پیغمبرده خسته‌لك یوقغن و آنك کوزینما کورنگان نرسه‌لر فرشته‌لر بولوون سویله‌ب، علیه السلام افندمزنك آخر زمان پیغمبری بولاچاغن خبر بیردی.

١٠ — افندمزنك شامغه سفری.

بو وقتلرده قریش ایچنده گوزه‌للك و بایلق ایله شهرت آلغان حضرت خدیجه، اوزینك خدمتچیسی میسره ایله محمد علیه‌السلامنی سودا اوچون شامغه یبردی، بوسفرده‌ده بحیرا اورننده‌غی نسطورا اسملی راهب حضرت محمدنی کوروب بو یکت آخر زمان پیغمبری بولور دیو خبر بیردی. محمد علیه‌السلام شامعه، بارمیچه مالل‌رینی بیك کوب خیر ایله بصراده صاتوب مکه‌گه قایتدی.

١١ — محمد علیه‌السلامنك صفتی.

علیه‌السلام افندمز کوله‌ریوزلی، طاتلی سوزلی و هیچ کمگه‌زورلانماس بیك متواضع و یومشاق ایدی. اعضالری کیلشلی، کوکره‌گی کیك، موینی کیلشلی اوزون، بویی اوزونغه یاقین اورته، گه‌وده‌سی تازا، کوزلری ایری وقارا، قاشلاری بربرینه یاقین، توسی آق، ساچلاری قولاقلارینه قدر اوزون، صقالی صییق ایدی.

١٢ -- افندمزنك اویله‌نووی و نسلی.

محمد علیه‌السلام سفردن قایتقاچ اویله‌ندی، حضرت خدیجه‌نی آلدی. محمد علیه‌السلام بو وقت یکرمی بیش یاشنده ایدی. حضرت خدیجه‌دن قاسم، عبدالله، حضرت ماریه‌دن ابراهیم اسملی اوغلی توغوب وفات ایتدی صوگره زینب، رقیه، ام‌کلثوم و فاطمه اسملی قزلاری طوغدی علیه‌السلام افندمزنك نسلی حضرت فاطمه‌دن تارالدی.

١٣ -- محمد عليه‌السلامغه حضرت جبرائیل‌نڭ کورنووی.

عليه‌السلام افندمز قرق ياشينه يتكاچ يالغز يوروني ويالغز طوروني سويه باشلادی، مكه‌دن‌يراقده توگل حرا ديگان طاوغه كيتوب آنده‌عبادت ايته ايدی، حتی بره‌ر آی آنده طورا ايدی، محمد عليه‌السلام اوقو يازو بلمی ايدی موته شول وقتده حضرت جبرائيل عليه‌السلام افندمزنڭ کوزلرينه کورندی واوقورغه امر ايتدی.

١٤ -- حضرت جبرائيلنڭ ايندردكی آيت ومعناسی.

بسم الله الرحمن الرحيم اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِی خَلَقَ، خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ الَّذِی عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَالَمْ يَعْلَمْ. (معناسی) يا محمد! هر بر نرسه‌نی يارانقان ربڭ اسميله باشلاب اوقوُ؟! اول الله تعالی انساننی برطامچی اويوشمش قاندان ياراندی. يامحمد! اوقوُ؟! سنڭ ربڭ بيك كريمدر قلم ايله علم اوگره‌تدی آده‌مگه بلمه‌گه‌ننی بلدردی.

١٥ -- حضرت پيغمبرنڭ وحيدن اثرله‌نووی.

محمد عليه‌السلام حضرت جبرائيلدن ايشتكان‌بو آيت نی كوڭلنه آلدی، لكن وحی‌نڭ هيبتندن اثرله‌ندی،وقالترانوب حضرت خديجه‌نڭ‌يانئه‌اوينه قايتدی، وبر نيگه التفات ايتميچه‌ياتدی، اوستومنی يابگز؟! ديدی‌بر آزدن صوڭ کورنگان نرسه‌نی وايشتكان آيت‌نی حضرت خديجه‌گه‌اوقودی.

١٦

حضرت خديجه محمد عليه‌السلامنی اول وقت‌نڭ مشهور عالملرندن ورقه‌بن نوفل‌گه آلوب باردی وكورگان حاللرنی آگا سويله‌دی ورقه‌بن نوفل ديديكه! اول كورنكه‌ن نرسه موسی، وعيسی‌غه اينگه‌ن فرشته‌در، سينده ياحمد پيغمبر بولاچاق سين وقومڭ سينی مكه‌دن چغاراچقلاردر! ديو خبر بيردی.

۱۷ — وحی نڭ کیچکووی.

بوندان صوڭ اوچ یل قدر مدت وحی کیلمەدی، بویللرنی اوزدرو محمد علیه السلام اوچون بیك آور بولدی برکون محمد علیه السلام کوکدن برطاوش ایشتدی ینه بیك اثرلەندی. قایتوب یاتـدی، اوستومنی یابڭز؟ دیدی بووقت ینه حضرت جبرائل کورنوب (مدثر) سورەسنی اوقودی.

۱۸ — حضرت جبرائیلنڭ ایندرگەن آیتلری.

بسم الله الرحمن الرحیم یاأیّها المُدَّثّر قُمْ فَاَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وثیابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجزَ فَاهْجُرْ ولا تَمْنُنْ تَستَكْثِرْ ولربّكَ فَاصْبِرْ. (آیت نڭ معناسی) ای یابنوب یاتوچی! طور! قومڭنی قورقوت! ربڭنی تعظیم ایت، کییمڭنی پاك قیل، عقل ناچار ومکروه کورگەن نرسەلردن صاقلان، ایـکان یخشیلغڭە قارشولق استەمە، منت ایتمە! ربڭ رضاسی اوچون مشقت وآورلقلارغە چداملی وصبرلی بول؟!

۱۹ — محمد علیه السلام نڭ یەشرن ایمانغە اوندەوی.

بو آیت اینگەچ محمد علیه السلام دوست ایشلرینی یاشرنـگنە ایمانغە اوندی باشلادی، ایڭ اوّل حضرت خدیجە ایمان ایتدی، یاش بالا ایکان حضرت علی ایمان ایتدی، حضرت ابوبکر وزید بن حارثە حضرتلری ایمان ایتکاچ حضرت ابوبکرنڭ همتی ایلە حضرت عثمان بن عفان، وعبدالرحمن بن عوف، وسعد بن ابی وقاص، وزید بن العوام وطلحە بن عبدالله حضرتلری ایمان ایتمشلردر.

۲۰ — علیه السلام افندمزنڭ ایمانغە آشکارا اوندەوی.

محمد علیه السلام برنیچە زەمانلر یاشرن رەوشدە ایمانغە اوندەدی صوڭرە «فَاصْدَعْ بِما تُؤمَر» آیتی اینگاچ محمد علیه السلام خلقنی آشکارا ایمانغە اوندی باشلادی وقرآن آیتلرینی هرکمگە اوقوب قرآننڭ کلام الله

بولووینه شبهه ایتکان کشیلرگه سزده شونداى آیتلر کیترگز؟ واوقوگز؟ دیب معجزه کورسه‌ته ایدى.

٢١ — بیغمبر وصحابه‌لرگه قریش‌نڭ معامله‌سى.

محمد علیه السلام مکه خلقنه‌وباشقه مشرکلرگه پوتقه سجده ایتونى خورلاغان آیتلرنى اوقى‌باشلاغاچ مکه‌خلقى حضرت پیغمبر وصحابه‌لرگه دوشمانلق کورسه‌توب اذاوجفا قیلا باشلادیلر حضرت بلال حبشى کبیلرنى آیاقلارینه یب به‌یله‌ب اوستوره‌ب یورته ایدیلر قایسى برلرینى اوتقه اوتورتوب عذاب ایته ایدیلر.

٢٢ —مکه خلقینڭ محمد علیه السلام واصحابنه نفرتلرى.

محمد علیه‌السلام مکه خلقنه، مشرکلرگه نیقدر نصیحت ایتسه‌ده آنلار اذاجفالرینى آرتدراغنه بارا یدیلر، حتى بتون‌بنى هاشم‌گه نفرت ایتدیلر حضرت ابوطالب ومحمد علیه‌السلام اوزلرینڭ بنى هاشم ایله شعب ابوطالب دیگان‌بر اوراده بیکله‌نوب قالدیلار، آچلق وصوسزلق ایله ایکى‌یل مدت بیك زور آورلقلار ومشقتلر کوردیلر.

٢٣ — علیه‌السلام افندمزنڭ هجرتکه اذنى وهجرت ایتووى.

ایکى یلدن صوڭ نفرت ایتولرى بتسه‌ده مکه خلقلرینڭ جفاسى آصلا کیمومه‌دى شونڭ اوچون علیه‌السلام افندمز صحابه‌لرینه هجرت ایتوگه اذن بیردى اوزى بو یولده نیقدر آورلق کورسه‌ده صبر ایته‌ر وخلقنى طوغرى یولغه کوندرو اوچون دعوت ونصیحتنده دوام ایته‌ر ایدى برنیچه وقتدن صوڭ اوزى هجرتکه مأذون بولوب مدینه‌گه کوچدى. پیغمبرلگى‌نڭ ١٣نچى یلى ربیع‌الاول ١٢سنده میلادى ٦٢٢ سینته‌بر آینده مدینه‌گه کیلوب اورنلاشدى.

٢٤ — علیه‌السلام افندمز مدینه‌ده.

علیه‌السلام افندمز مدینه‌گه کیلگاچ اون یل اچنده اولوغ معجزه اوله‌رق بیك طرشوب اسلام دینینى طاراندى ویکرمى اوچ یل اچنده الله

طرفندن اینگان،قرآن حکملرینی انسانلرغه اوگرەتدی بواون یل اچنده افندمز بایتاقفنەصوغشلرایتدی،مشهورلاری بدر ،احد،وخدیبیەصوغشلریدر.

٢٥ — علیه‌السلام افندمزنك وفاتی.

علیه‌السلام افندمز اون‌اوچ یل مکەده واون یل مدینەده الله حکملرینی بندەلرگه ایرشدرگاچ مدینەگه کیلوویننك ١١ یلنده ربیع‌الاول ١٢سنده حجةالوداعدن صوك سکسان برگنه کون عمر ایتوب ٦٣٢ مای آخرلرنده آلتمش اوچ یاشنده وفات ایتوب مدینەده دفن قیلندی. صلی الله علیه وعلی آله واصحابه اجمعین.

٢٦ — علیه السلام افندمزنك بعض صفاتلری وترکلك کیچرووی

محمد علیه السلام آشنی کوب آشامی ایدی هم کوب اچمی ایدی آز برله قناعت ایته ایدی. همده کوب سویلەمی،کوب کولمی دائما اویلاب طورا ایدی بیك شفقتلی مرحمتلی هم جومارد ایدی انسانیتکه خدمت‌ایتونی اوزینه الوغ وایزگو بورچ دیب صانی ایدی، صوغشده شهید بولغان صحابەلرنك خاتون وبالالارینی باروب زیارت ایته حاللرینی صوراشه وآلار بلەن برگه اثرلەنوب یغلی ایدی.

علیه السلام افندمز کیچەلرنی سختیان طشلی، اچینه خرما لیفی (مونچالاسی) طوترغان یاصدق وتوشکـکه یاتا ایدی. اوز اشنی اوزی‌اشلی صدقەنی، دخی اوز قولی ایله ئولەشه ایدی اویو کیرەکلرینی، بازاردن‌اوزی آلوب قایتەیرتلغان کیمنی اوزی تـگەحتی قویلارنی صاووب اویو خلقنه یاردم ایته ایدی.افندمزنك یکرمی دوەسی، یوز قویی، آلتی‌یدی کجەسی وصوغش کیرەکلری ایله بر آق آتی بار ایدی وفاتنده آلتوندن کمشدن برنرسەسی چقمادی صلی الله علیه وسلم.

صوك

برادران کریمفلر کتبخانه‌سی قازانده

شعبه‌لری : اورینبورغ هم اوفاده.

باشقا اصولده ترتیب ایدلوب معلملر طرفندن مکتبلرگه قبول ایتلگان کتابلر :

معلم الحروف (الفباء. د. عبیدی)	برصوم	٤٠ تین
تسهیل التعلیم (مفید ومجرب الفبا)		٥٥ -
علم حال برنجی اعتقاد قسمی		٣٠ -
علم حال ایکنچی اعتقاد ، طهارت قسمی		٥٠ -
علم حال اوچونچی اعتقاد ، نماز قسمی		٣٠ -
علم حال دورتنچی جماعت نمازی، روزه، زکوة، حج احکامی		٣٠ -
قرائت ترکیه (برنچی صنفغه الفبادن صوڭ اوقوتولورغه) . .		٣٠ -
ترکی قرائت کریم دیبردیف		٤٥ -
محمد علیه السلام تاریخی		٣٠ -
تهذیب الاخلاق شاکرجان الحمیدی		٤٥ -
اخلاق ترکی اوقو عبدالقدوس فخری		٥٠ -
نمونهٔ اخلاق		٣٠ -
تربیه‌لی آنا		٣٠ -
تعلیم قرائت وتحریر ترکی		٣٠ -
مفصل فن التجوید		٤٥ -
منتخب التجوید		٣٠ -
بدایت جغرافیه		٧٠ -
مکتب آطلاسی	برصوم	٥٠ -
ملخص تاریخ اسلام یعقوب مامیشف		٨٠ -
ملخص تاریخ اسلامدن انبیا قسمی (پیغمبرلر تاریخی) یعقوب مامیشف		٤٥ -
تاریخ انبیا شاکرجان الحمیدی	برصوم	٢٥ -
حساب معلمی ضیا ناصری		٦٤ -
مسائل حسابیه یوتوشیوسکی‌دن ترجمه	برصوم	٥٠ -
مکتب قزلرینه اوقو معلم ضیا ناصری		٩٠ -
خانملار اصلاحی	برصوم	٤٠ -
احادیث منتخبه (عربی ٣٥ تین)	ترجمه‌لی	٤٥ -
کوبلی ایمان		٢ -
عقیدهٔ منظومه (ترکیچه ٢٠ تین)	ترجمه‌لی	٣٠ -
برنچی معلم		—— -
ایکنچی معلم		—— -